

Niemcy: Federalny Trybunał Obrachunkowy krytycznie o realizacji Energiewende

Michał Kędzierski

30 marca Federalny Trybunał Obrachunkowy (FTO, odpowiednik Najwyższej Izby Kontroli) opublikował kolejny raport dotyczący wdrażania niemieckiej transformacji energetycznej (Energiewende) przez kompetentne w tym zakresie Federalne Ministerstwo Gospodarki i Energii (BMWi). Kontrolerzy poddali analizie kwestie wysokości cen energii elektrycznej oraz bezpieczeństwa jej dostaw i w obu aspektach zarzucili resortowi niewystarczający zakres sterowania procesem transformacji. FTO skrytykował BMWi za brak skutecznego przeciwdziałania wzrostowi cen prądu w RFN, który w ocenie kontrolerów stanowi poważne zagrożenie dla konkurencyjności jej gospodarki oraz społecznej akceptacji dla Energiewende. Negatywnie zaopiniowano także działania ministerstwa na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w kraju. Zdaniem trybunału resort powinien m.in. uzupełnić monitoring w tym zakresie o dodatkowe scenariusze *worst-case*, a także wdrażać kolejne instrumenty w celu uzupełnienia spodziewanej luki w systemie, która powstanie na skutek wygaszania elektrowni węglowych oraz przyspieszenia rozbudowy sieci przesyłowych i interkonektorów z krajami ościennymi.

FTO jako najwyższy organ kontroli finansowej bada realizację procesu transformacji energetycznej od czasu przydzielenia tej kompetencji BMWi w 2013 r. W publikowanych dotąd raportach regularnie negatywnie oceniano różne aspekty wdrażania Energiewende, w tym m.in. niezrealizowanie większości jej celów pomimo znaczących nakładów finansowych. Wnioski i zalecenia trybunału nie są dla resortu wiążące.

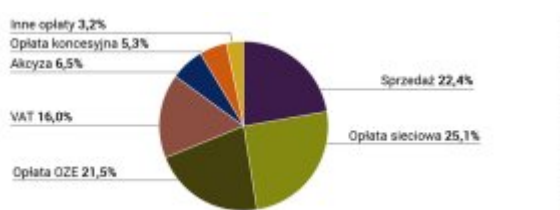
Komentarz

- Rosnąca cena energii elektrycznej w ramach transformacji energetycznej od lat jest przedmiotem krytyki w debacie publicznej w Niemczech. W latach 2010–2020 w odniesieniu do gospodarstw domowych zwiększyła się ona o 33% (z 23,69 do 31,47 centa/kWh), na co decydujący wpływ miał ponad trzykrotny wzrost opłaty OZE (*EEG-Umlage*, z 2,05 do 6,76 centa/kWh). Obecnie ceny prądu dla konsumentów indywidualnych oraz małych i średnich przedsiębiorstw należą w RFN do najwyższych w UE (przeciętne niemieckie gospodarstwo domowe płaci za niego 43% więcej, niż wynosi średnia unijna). W badaniach opinii publicznej ankietowani regularnie wskazują kwestię cen energii jako największy mankament Energiewende. FTO zalecił rządowi gruntowną reformę systemu opłat i podatków w tym obszarze – aktualnie odpowiadają one łącznie za trzy czwarte ceny prądu (zob. Wykres 1). Większość sił politycznych opowiada się za stopniowym odejściem od finansowania rozwoju OZE za pomocą kontrowersyjnej *EEG-*

Umlage i przejściem do pokrywania kosztów transformacji ze środków pozyskiwanych ze sprzedaży krajowych uprawnień do emisji CO₂ (i częściowo z budżetu federalnego). Coraz częściej dyskutowana jest także potrzeba gruntownej reformy opłaty sieciowej (*Netzentgelt*) – obecnie największej składowej cen prądu. Ze środków z niej finansuje się rozbudowę sieci elektroenergetycznej.

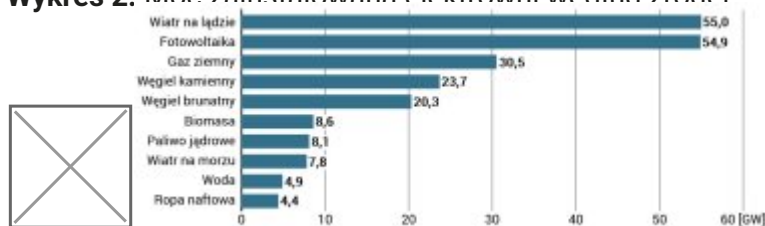
- Jednoczesna rezygnacja z energetyki jądrowej i węglowej stanowi poważne wyzwanie dla stabilności systemu elektroenergetycznego RFN. Tylko w latach 2020–2022 z rynku mają zostać wycofane elektrownie konwencjonalne o łącznej mocy ok. 18 GW (część bloków węglowych na wniosek Federalnej Agencji Sieci może trafić do rezerwy). FTO szacuje powstałą w ten sposób lukę w systemie na ok. 4,5 GW. Wygaszane siłownie powinny być częściowo zastępowane przez nowe elektrownie gazowe, jednak istniejące moce wciąż wykorzystuje się w niewielkim stopniu, a koncerny energetyczne nie chcą inwestować w nowe bloki na gaz ziemny, wskazując na niesprzyjające warunki rynkowe i otoczenie regulacyjne. Według raportów niezależnych ośrodków ubytek stabilnych mocy wytwórczych przy zbyt wolnej rozbudowie instalacji OZE i sieci elektroenergetycznych doprowadzi w połowie lat dwudziestych do tego, że Niemcy z eksportera energii netto staną się jej importerem.

Wykres 1. Struktura ceny energii dla gospodarstw domowych zużywających rocznie 3500 kWh prądu (2020 r.)



Źródło: Strom Report (www.strom-report.de).

Wykres 2. Moc zainstalowana elektrowni według źródeł



Źródło: Energy Charts (www.energy-charts.info).